

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΠΕΡΣΙΚΟΙ ΠΟΛΕΜΟΙ – ΕΛΛΗΝΕΣ ΚΑΙ ΠΕΡΣΕΣ»
ΕΝΟΤΗΤΑ 4^η – ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ-ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ-ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ
ΥΛΙΚΟ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
ΓΡΑΦΗ – ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Σχεδιασμός-Συντονισμός: Χαρά Ανδρεΐδου

Στην υποεπότητα της γραφής, μπορούμε να κάνουμε ιδιαίτερα ενδιαφέρουσες δραστηριότητες με τους μαθητές μας:

- προσαρμόζουμε στην ηλικία και τις δυνατότητες των μαθητών μας τις πληροφορίες από το κεφάλαιο «Γραφή – Τα ιστορικά δεδομένα» και τις μελετούμε σε συνδυασμό με τις εικόνες και τους πίνακες από την ενότητα «Γραφή – Αλφάβητα – Επιγραφές» και «Γραφή – Βίντεο και Σύνδεσμοι»
- διερευνούμε τους λόγους που οδήγησαν στην επινόηση της γραφής για να κατανοήσουμε την αναγκαιότητά της, ακολουθώντας την εξής μέθοδο:
 - μελετούμε τις παραστάσεις των βραχογραφιών και προσπαθούμε να ερμηνεύσουμε τη χρήση τους – είναι εικαστική αποτύπωση, είναι πρώιμη λατρευτική πρακτική, εξιστόρηση κατορθωμάτων ή μήπως είναι τρόπος επικοινωνίας και μετάδοσης κρίσιμων πληροφοριών;
 - αν θεωρήσουμε πως είναι **και** τρόπος μετάδοσης πληροφοριών, διερευνούμε την ποσότητα και την ποιότητα των πληροφοριών που μπορούσαν να δώσουν στους ανθρώπους εκείνης της περιόδου. Για παράδειγμα, προφανώς δείχνουν ότι στην περιοχή υπάρχουν τα ζώα που έχουν ζωγραφίσει, αλλά λένε αν είναι πολλά ή λίγα, αν είναι τώρα εδώ ή έχουν φύγει, ποια είναι η καλύτερη περίοδος, ώρα και τρόπος για να τα κυνηγήσεις κοκ. Ουσιαστικά κάνουμε μια σύγκριση ανάμεσα στην εικόνα και τον λόγο (κυρίως γραπτό), βλέπουμε ποια μέθοδος δίνει περισσότερες και ακριβέστερες πληροφορίες, και καταλήγουμε πως οι άνθρωποι συνειδητοποίησαν πως χρειάζονταν κάποιον καλύτερο, πιο εύχρηστο και πιο λεπτομερή τρόπο μετάδοσης της πληροφορίας,
- συγκρίνουμε τους διάφορους τύπους γραφής με τον ακόλουθο τρόπο (για τις μεγαλύτερες τάξεις):
 - παρουσιάζουμε αντιπροσωπευτικά δείγματα με διάφορους τύπους γραφής χωρίς χρονολογική ή γεωγραφική αναφορά
 - δημιουργούμε έναν πίνακα αναφοράς διπλής εισόδου. Στη μία στήλη τοποθετούμε παραδείγματα των διάφορων τύπων γραφής. Στην άλλη στήλη προσθέτουμε συγκεκριμένες παραμέτρους που έχουμε θέσει σε συνεργασία με τους μαθητές μας – για

παράδειγμα: ευκολία στην εκμάθηση και την κατανόηση, ευκολία αποτύπωσης ενός γραπτού κειμένου, θέματα υλικού γραφής και αποθήκευσης, συντομία στην αποτύπωση ενός κειμένου κοκ -

- για να συμπληρώσουμε τη δεύτερη στήλη του πίνακα, κάνουμε πειράματα με διάφορους τύπους γραφής σε διάφορους τύπους γραφικής ύλης – για παράδειγμα, προσπαθούμε να αποτυπώσουμε ένα κείμενο στα ιερογλυφικά σε μια πινακίδα πηλού ή πλαστελίνης (χρειάζεται μεγάλες επιφάνειες = δύσκολη αποθήκευση) / ένα κείμενο σφηνοειδούς γραφής σε σκληρό υλικό (π.χ. κεραμίδι = δυσκολία αποτύπωσης) κοκ.
- αφού συμπληρώσουμε τον πίνακα αναφοράς, συζητούμε με τους μαθητές μας την πιθανή κατάταξή τους σε χρονολογική σειρά. Στη συνέχεια, αποκαλύπτουμε την πραγματική χρονολογική σειρά και επανελέγχουμε
 - συγκρίνουμε τους διάφορους τύπους γραφής, βρίσκουμε ποιος είναι πιο εύκολα κατανοητός από όλους τους ανθρώπους σε όλα τα πλάτη και τα μήκη της γης (ο εικονογραφικός-ιερογλυφικός)
 - προσπαθούμε να ερμηνεύσουμε τα ιερογλυφικά σύμβολα μιας επιγραφής και να αποδώσουμε το νόημα ή τουλάχιστον την κατηγορία του κειμένου
 - αγώνες γραφής: οι μαθητές σε ομάδες γράφουν ένα κείμενο δικής τους σύλληψης στην ιερογλυφική γραφή και στη συνέχεια το αναλύουν στην ολομέλεια της τάξης. Νικητής είναι η ομάδα που έχει γράψει το πιο κατανοητό κείμενο
 - αγώνες γραφής: με τον ίδιο τρόπο, οι μαθητές γράφουν κείμενα σε μεγαλογράμματη, βουστροφηδόν γραφή χωρίς κενά ανάμεσα στις λέξεις.
 - με βάση τους πίνακες της υποενότητας «Γραφή – Αλφάβητα» και «Γραφή – Βίντεο και Σύνδεσμοι» κάθε παιδί προσπαθεί να μεταγράψει σε χαρτί το όνομά του στη σφηνοειδή, τη φοινικική, την ελληνική μεγαλογράμματη γραφή. Το αποτέλεσμα που προκύπτει είτε το τοιχοκολλούμε στην αίθουσα είτε σε έναν κοινόχρηστο χώρο του σχολείου, το φωτογραφίζουμε και δημιουργούμε άλμπουμ, κάθε παιδί το παίρνει στο σπίτι του και το δείχνει στους γονείς του,
 - αντίστοιχα, οι μαθητές σε ομάδες αναλαμβάνουν να γράψουν σε επιγραφή, χρησιμοποιώντας διάφορα αλφάβητα, την ονομασία του τμήματος, διάφορων γωνιών μέσα στην τάξη ή ό,τι άλλο θέλουν και τις αναρτούν στην τάξη,
 - οι μαθητές πλάθουν πινακάκια από πηλό ή πλαστελίνη και προσπαθούν να γράψουν εκεί με μια ξύλινη γραφίδα, όπως δείχνουν και τα σχετικά βίντεο
 - οι μαθητές κάνουν με χαρτί ο καθένας το δικό του ειλητάριο και γράφουν εκεί ένα κείμενο της επιλογής τους (με πένα για τις μεγαλύτερες τάξεις). Στη συνέχεια, απαγγέλουν το κείμενο ξετυλίγοντας το ειλητάριο, όπως στην αρχαιότητα. Σχολιάζουν την εμπειρία τους, συγκρίνουν με τα σύγχρονα βιβλία και τους υπολογιστές, tablet

Σίγουρα, καθώς θα δουλεύετε το θέμα με την τάξη σας, και μάλιστα διαζώσης επιτέλους, το ίδιο το υλικό θα σας οδηγήσει σε πολλές ακόμη δραστηριότητες οργανωμένες ή αυθόρμητες. Ιδανικό θα ήταν αν μπορούσατε να αναρτήσετε στην αίθουσα τους πίνακες με τα διαφορετικά «αλφάβητα» και να αφήσετε τους μαθητές σας να πειραματιστούν με αυτά στις ελεύθερες δραστηριότητές τους.

http://www.ancientgreece.co.uk/sparta/challenge/cha_set.html

Διαδραστικό παιχνίδι αναγνώρισης λέξεων σε αρχαία κείμενα – Βρετανικό Μουσείο

Επίσης, μπορούμε να δημιουργήσουμε κι εμείς παιχνίδια γραφής ωθώντας τους μαθητές μας να διαβάσουν εικόνες, λέξεις, φράσεις και να αποδώσουν το νόημα αρχαίων επιγραφών. Για παράδειγμα, αντλώντας υλικό από την υποενοότητα «Γραφή – Αλφάβητα – Επιγραφές»:

Στην παρακάτω φωτογραφία εμφανίζεται μια επιγραφή που αφορά δημόσια κατασκευή, σε αρχαίο ελληνικό αλφάβητο, ιδιαίτερα ευανάγνωστο. Ζητούμε από τα παιδιά να αναγνωρίσουν λέξεις και φράσεις. Δεν είναι απαραίτητο, ούτε και εύκολο να διαβάσουν όλα τα γράμματα ή να καταλάβουν όλες τις λέξεις, απλώς προσπαθούν. Μπορούν επίσης, για καλύτερη κατανόηση, να αντιγράψουν το κείμενο της επιγραφής ακριβώς στην ίδια μορφή. Ας προσπαθήσουμε μαζί:

2^η γραμμή – ΑΘΕΝΑΙΟΙ ΚΡΑΤΟΣ

3^η γραμμή – [ΕΠΙ]ΜΕΛΕΣΘΑΙ ΔΕ ΑΥΤΟ ΑΘΕΝΕΣΙΝ

4^η γραμμή – ΠΡΥΤΑΝΕΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΒΟΛΗ

5^η γραμμή – ΑΛΛΕΣΙ ΠΟΛΕΣΙ

6^η γραμμή – ΑΘΕΝΑΙΟΝ ΑΡΧΟΣΙ

7^η γραμμή – ΥΠΕΡΟΡΙΑΙ (ναι, υπήρχε από τότε αυτός ο όρος!)

8^η γραμμή - ΔΥΝΑΤΟΙ

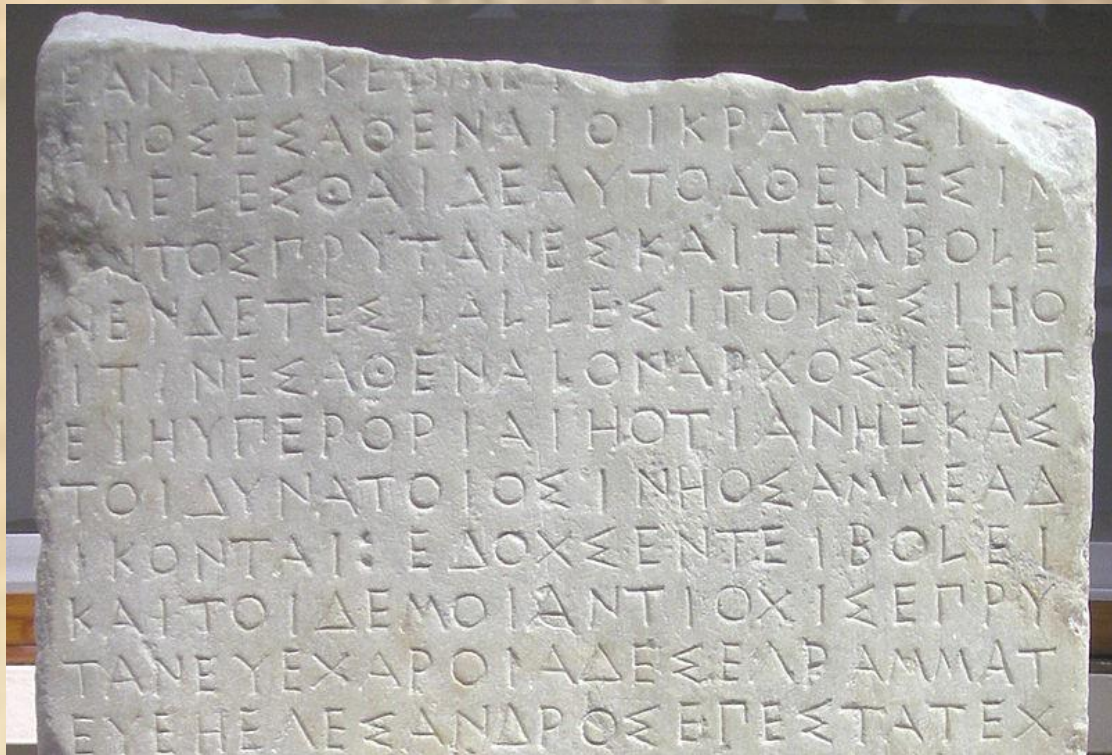
9^η γραμμή – ΕΔΟΧΣΕΝ ΤΕΙ ΒΟΛΕΙ

10^η γραμμή - ΚΑΙ ΤΟΙ ΔΗΜΟΙ : ΑΝΤΙΟΧΙΣ ΕΠΡΥΤΑ-

11^η γραμμή – ΤΑΝΕΥΕ ΧΑΡΟΙΑΔΕΣ ΕΓΡΑΜΜΑΤ-

12^η γραμμή – ΕΥΕ ΕΛΕΣΑΝΔΡΟΣ ΕΠΕΣΤΑΤΕ

Οι τρεις τελευταίες φράσεις είναι οι τυπικές για κάθε δημόσια απόφαση του Δήμου Αθηναίων: ΕΔΟΞΕΝ ΤΗ ΒΟΥΛΗ ΚΑΙ ΤΩ ΔΗΜΩ – ΟΤΑΝ ΤΗΝ ΠΡΥΤΑΝΕΙΑ ΕΙΧΕ Η ΑΝΤΙΟΧΙΣ ΦΥΛΗ (τρόπος μέτρησης χρόνου) Ο ΧΑΡΟΙΑΔΗΣ ΚΑΤΕΓΡΑΦΕ, Ο ΕΛΕΣΑΝΔΡΟΣ ΕΠΙΣΤΑΤΟΥΣΕ

Στην παρακάτω επιγραφή στα ιερογλυφικά, προσπαθούν να αναγνωρίσουν και να ερμηνεύσουν τις εικόνες και στη συνέχεια να καταλάβουν το είδος και το νόημα του κειμένου

Με βάση τον ακόλουθο πίνακα με σημεία της Γραμμικής Β, να κάνουν ένα δικό τους αλφάβητο με εικονογράμματα

	ΑΝΤΡΑΣ		ΤΡΟΧΟΣ		ΠΡΟΒΑΤΟ		ΣΙΤΑΡΙ
	ΓΥΝΑΙΚΑ		ΕΙΦΟΣ		ΚΑΤΣΙΚΑ		ΚΡΙΘΑΡΙ
	ΑΛΟΓΟ		ΑΜΦΟΡΕΑΣ		ΒΟΔΙ		ΤΟΞΟ
	ΑΡΜΑ		ΚΑΔΟΣ		ΕΛΙΑ		ΥΦΑΣΜΑ

Ακολουθώντας το παρακάτω παράδειγμα και χρησιμοποιώντας τα αλφαβητάρια της υποενότητας «Γραφή – Αλφάβητα» να προσπαθήσουν να ανασυστήσουν την ιστορία εξέλιξης των ελληνικών γραμμάτων, ξεκινώντας από τα εικονογράμματα και καταλήγοντας στους φθόγγους

Η εξέλιξη του Άλφα

Αιγυπτιακό Ιερογλυφικό κεφαλή βοδιού	Πρωτοσιναΐτικό <i>aleph</i>	Φοινικικό <i>aleph</i>	Ελληνικό <i>Άλφα</i>
			Αα

Δείχνουμε στους μαθητές μας τους παρακάτω σύγχρονους πίνακες, τους ερμηνεύουμε και συζητούμε με τα παιδιά πως είναι η βασική τους αρχή είναι ίδια με αυτή των εικονογραφικών-ιερογλυφικών κειμένων. Τα προτρέπουμε να δημιουργήσουν σε ομάδες ανάλογους πίνακες με σήματα με τους κανόνες της τάξης, του διαλόγου κλπ. Μπορούμε επίσης να γράψουμε κάτω από κάθε σήμα την ερμηνεία του και να συγκρίνουμε τα κύρια χαρακτηριστικά και την οικονομία των δύο αυτών συστημάτων γραφής:

